

XLVIII. LETNIK

1928

XII. ŠTEVILKA

LJUBLJANSKI ZVON

MESEČNIK ZA KNJIŽEVNOST IN PROSVETO

E K S T A Z E

STANO KOSOVEL

NISI SAM!

Nisi sam! Toliko sester in bratov imaš,
da vsem še imena ne poznaš.

Med njimi so krepki, ki ne povedo,
kako težko in sivo pot gredo,
med njimi so šibki in sloki ko trst
in nizki do tal, poljubljajo prst —
globoko pod temi pa rase rod,
ki nihče nikoli mu ni gospod.

Kolikor zelenih trav na lokah živi,
kolikor listov v krošnjah dreves šušti,
toliko bark vesla za teboj —
na čelih krmarjev nabira se znoj —
toliko tug ti sledi in toliko sreč,
toliko rok se ti bliža, pomôči proseč,
in vse te roké so kot vihra zastav,
ki bratu prinaša soroden pozdrav.

Do tebe hlepijo. Ti skloni se k njim,
ne čakaj, ne vprašaj: Kaj naj vam storim?
Ustavi jim kri iz nevarnih ran,
pokaži jim pot iz polnôči v poldan
in ž njimi veseli se, ž njimi boluj,
njim svojih bogastev največje daruj,
za róko jih primi in vedi na brod,
ki v tihe pristane zarezal bo pot.

Nisi sam! Toliko sester in bratov imaš,
da vsem še imena ne poznaš.

Čim nižji je on, ki prišel je do te,
 tem hrabreje sebi iztrži srce
 in vrzi ga, vrzi pod sinje nebo,
 da pade kot seme v to črno zemljó,
 iz črne zemljé da bogato vzkali
 in kot zlato seme vzbrsti, obrodi...

JUTRANJE MISLI

Brstje, ovenčano z mavrico démantnih kron —
 viša li zarja se, ali se niža zaton?
 Gore, ogrnjene v plašče ponosnih kraljic —
 ali že sliši se v polju poziv prepelic?

Serci nebesni, namenjeni v tisoč smeri —
 kdo vam ukaze razglašá, kdo ceste deli?
 Jarka svetloba, življenje vseh delov sveta
 giblje, preliva se kakor morjé sem in tja.

Mrzli zrakovi, odela vetrnih halj —
 kolikokrat preskočili ste misel iz dalj,
 kolikokrat prehiteli ste zarjo oči:
 «Rade bi dalje od cvetja, ki majsko dehti...»

Kolikokrat se je sklonil do zemlje Bog,
 kolikokrat blagoslovil s svetostjo rok
 svojih je gore, preplaval široke ravní:
 «Blagor mu, ki iz življenja življenje rodi...»

Ali je čisto srce, ki stopa v ta dan,
 ali so cilji njegovi kot spev ubran,
 ali dejanja njegova so kakor menih,
 ki v družbo šumečo prihaja resen in tih?

Ali je duša zlita tako iz zlata,
 da se za druge žrtvuje in sebe razda,
 da ji je težja od sebe bratska bolešt,
 da ji je žrtev svetejša od lastnih cest?

Jutro se drami, v njega globinah spi
 tisoč zasanjanih dalj, nepoznanih poti;
 čist si in zlat, in iz sebe za druge močan?
 Dvigni se, stopi ljubeč v blagoslova poln dan!

VEČERNA KRAJINA

Nema je krajina, nem je korak čez njo,
v travah odziva stopinji se šum lahnó,
nemo obzorje se v zlati barvi topi,
listje šušti.

Kdo je poslal v to tihoto pritajen šum,
kdo je premaknil vojščake nevidnih trum,
ki so kipeli v nebo kot omamen sen
srca življenj?

Kje je odgovor? Ali ga sfinga da,
ki je v teh krajih večernih molčanj doma,
ali ga mrzel veter pripiha na jug,
spremljan od tug?

Ni ga odgovora, ni jih toplih besed,
ki bi pod njimi raztajal se večni led;
tvoje vprašanje podira in zida most
v božjo skrivnost.

P R E D M E S T J E

T O N E S E L I Š K A R

Dež rosi in po ulicah tekó potočki in kanal je poln vodé,
ki grgra in pljuska skozi strgane rešetke cestnih lijakov
in mrak je nem in polzi skozi okna delavskih hiš.

Nekaj tisoč ljudi nas je tu.

Fabriški dimniki segajo v nočno nebo in vzkriki siren lomijo
ozračje in otroci čakajo za okni svoje stare. Divje gosi lete na
zapad in na križiščih so lučke zastrte v meglo.

Tedaj so vse ulice polne.

Zidarji gredo kakor beli možje z žaklji preko ram in v škornjih
in kar po blatu in sprevod težkih jeklarjev z robote in v modrih
bluzah

in sajasti kurjači so v sprevodu in oljnati mašinsti
in delavke iz tobačne tovarne se zlivajo v tok.

Žené k ognjišču in možakarji hodijo po kuhinji sem in tja
in so nestrpni in godrnjajo in otroci vrešče in se lové pod mizo.
Stari so doma!

Po večerji oživi Dalmatinec in ona pospravi in krpa obleko.

Potem je že pozno in vse spi. Včasih zariga rešilni avto in oškropi vse hiše naokrog s svojo svetlobo. Zadnjič je rezgnil opolnoči krik Simplon-Expressa, ki je povozil očeta šesterih otrok.

Mrki stražnik stoji pod cestno svetiljko in posluša
klice divjiñ gosi in dež rosi in
bo kmalu jutro
in sirena nas bo vrgla iz sna.

P R E D I L N I C A

R A D I V O J R E H A R

Druga za drugo in stroji vmes,
in stroji po dolgem in stroji počez,
in petje koles in šepet transmisij:
«Le vij niti, vij! Le vij niti, vij!...»

Od ranega jutra do pozne noči
se vera in upanje v srcu suši;
od pozne noči pa do belega dné
ljubezen kopní, neizpolnjena mrè.

Je sanjala tista o belih dlanéh,
je sanjala ona o lepih očeh,
o rožah rdečih,
o lilijah dehtečih,
o belih nočeh...

Je sanjala tista o dvorcih v oblakih,
je sanjala ona o divnih junakih,
o svatbi veseli,
otróku v zibeli,
o rádostnih dneh...

A pesem koles ji je sanje prevpila,
in peza koles ji je nade zdrobila,
in vera je umrla v tesnéh transmisij...
«Le vij niti, vij! Le vij niti, vij!...»

Druga za drugo in stroji vmes,
in stroji po dolgem in stroji počez...